

- ဇူလိုင်လအတွင်း ဝန်ကြီးဌာန၏ ဆောင်ရွက်ချက်များ
- CDM ဝန်ထမ်းများအား ထောက်ပံ့ပေးမှု
- ဖက်ဒရယ်သယံဇာတဆိုင်ရာ ပညာပေးအစီအစဉ်များ
- ဇူလိုင်လအတွင်း တရားမဝင်သစ်ဖမ်းဆီးရရှိမှု
- ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး စကားသံ

- ဆောင်းပါးကဏ္ဍ (ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုနှင့် သစ်တောများ၏အခန်းကဏ္ဍ)
- ကဗျာကဏ္ဍ (- သယုတ် -)
- ကာတွန်းကဏ္ဍ
- ဩဂုတ်လအတွင်း သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ကမ္ဘာ့အထိမ်းအမှတ် နေ့များ

သတင်းလွှာ

အတွဲ ၂ | အမှတ် ၆ ၃၁၊ ဇူလိုင်လ၊ ၂၀၂၃

အမျိုးသားညီညွတ်ရေးအစိုးရ . သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာန

MONRECNEWS

ဧည့်သည်အဖွဲ့ဝင်များ ဝန်ကြီးဌာန၏ ဆောင်ရွက်ချက်များ

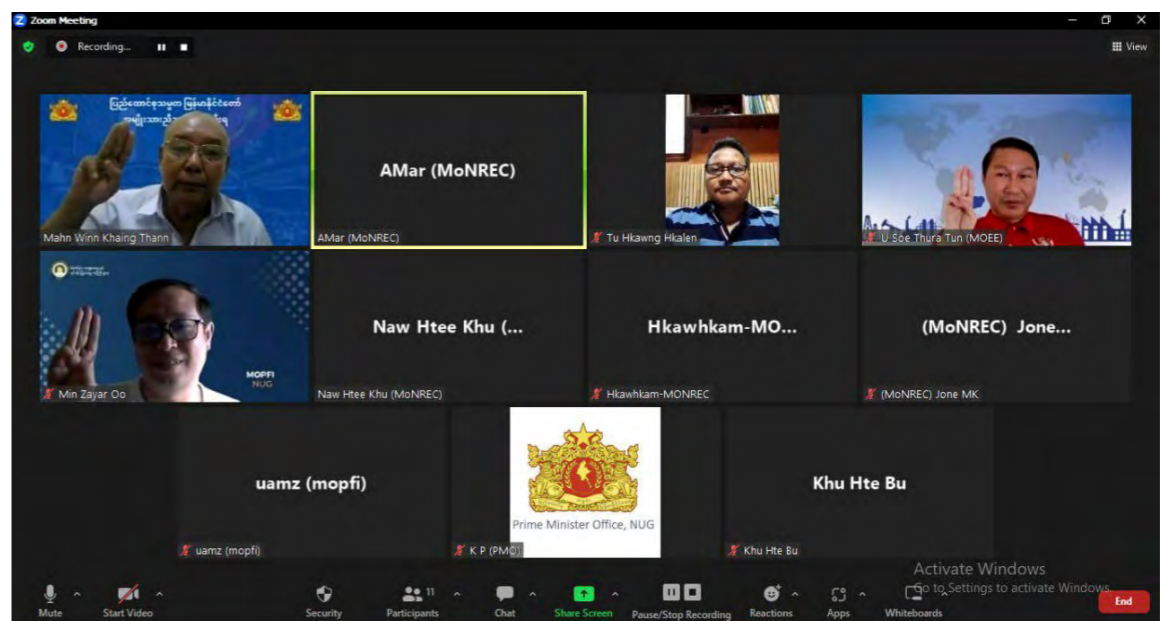
၁။ ပြည်ထောင်စုအဆင့် သယံဇာတ စီမံအုပ်ချုပ်မှုအဖွဲ့၏ (၃/၂၀၂၃) အစည်းအဝေးကျင်းပခြင်း

ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးချုပ်က ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် ဦးဆောင်သည့် ပြည်ထောင်စုအဆင့် သယံဇာတစီမံ အုပ်ချုပ်မှုအဖွဲ့၏ (၃/၂၀၂၃) အစည်းအဝေးအား ၂၀၂၃ ခုနှစ်၊ ဧပြီလ (၁၃)ရက်နေ့တွင် ကျင်းပ ပြုလုပ်ခဲ့ရာ အဖွဲ့ဝင်များဖြစ်ကြသည့် ကာကွယ်ရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ပြည်ထဲရေးနှင့် လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေးဝန်ကြီးဌာန၊ စီမံကိန်း၊ ဘဏ္ဍာရေးနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဝန်ကြီးဌာန၊ သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာန၊ လျှပ်စစ်နှင့် စွမ်းအင်ဝန်ကြီးဌာနတို့မှ ဝန်ကြီးများ၊ ဒုဝန်ကြီးများ၊ အတွင်းဝန်များ၊ ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့ဝင်များ၊ ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးချုပ်ရုံးမှ အတွင်းဝန်နှင့် ရုံးအဖွဲ့များ၊ ပြည်ထောင်စုအဆင့် သယံဇာတစီမံအုပ်ချုပ်မှုအဖွဲ့၏ အတွင်းရေးမှူးရုံးအဖွဲ့တို့မှ တာဝန်ရှိသူများ တက်ရောက်ခဲ့ကြပါသည်။

ပြည်ထောင်စုအဆင့် သယံဇာတစီမံအုပ်ချုပ်မှုအဖွဲ့ဥက္ကဋ္ဌ ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးချုပ် မန်းဝင်းခိုင်သန်းက အဖွဲ့အမှတ်စဉ်ကားပြောကြား

ရာတွင် သယံဇာတ စီမံအုပ်ချုပ်မှုများနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ကြားကာလမူဝါဒ၊ ဥပဒေ၊ နည်းဥပဒေလုပ်ထုံး လုပ်နည်းများ ခိုင်ခိုင်မာမာ ထားရှိကြရန်နှင့် တိကျစွာ လိုက်နာဆောင်ရွက်ကြရန် အရေးကြီးကြောင်း၊ တော်လှန်ရေးကာလဖြစ်သည့်အားလျော်စွာ မြေပြင်တွင် လိုက်လျောညီထွေဖြစ်စေ မည့် မူဝါဒများကို ပြင်ဆင်ချမှတ်နိုင်ရန် အရေးကြီးကြောင်း၊

တော်လှန်ရေးအောင်မြင်ရန်အတွက် ကဏ္ဍပေါင်းစုံတို့မှ သက်ဆိုင်ရာဝန်ကြီးဌာနအသီးသီးက ကျရာအခန်းကဏ္ဍမှနေ၍ စုပေါင်းပါဝင် အားဖြည့်နေကြတာ အားရစရာ ကောင်းပါကြောင်း၊ ဘဏ္ဍာငွေ စီမံခန့်ခွဲမှုအပိုင်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ပြည်ထောင်စုအစိုးရနှင့် ဒေသန္တရအစိုးရတို့စီမံခန့်ခွဲရမည့်ကဏ္ဍများကို တိတိပပ

ခွဲခြားသတ်မှတ်ထားရန် အရေးကြီးပါကြောင်း၊ မြို့နယ်များကို လည်း နားလည်သဘောပေါက် စေရန်အတွက် ရှင်းပြထားရန် အထူးလိုအပ်ပြီး အချိတ်ဆက်မိမိ လှုပ်ရှားနိုင်မှသာ အောင်မြင်မှုရရှိမှာ ဖြစ်ပါကြောင်း၊

နိဂုံးချုပ်အနေဖြင့် မိမိတို့အားလုံး တွန်းတွန်း တိုက်တိုက်ဖြင့် တက်ညီလက်ညီ အတူကြိုးစား လုပ်ဆောင်သွားမှသာ အာဏာရှင်စနစ်ကို အမြစ်ဖြတ်ချေမှုန်းနိုင်ပြီး နွေဦးတော်လှန်ရေး အမြန်အောင်မြင်မှာ ဖြစ်ပါကြောင်း” တိုက်တွန်းပြောကြားခဲ့ပါသည်။

ဆက်လက်၍ (၂/၂၀၂၃) ကြိမ်မြောက် အစည်းအဝေးဆုံးဖြတ်ချက်ဆောင်ရွက်ပြီးစီးမှုများနှင့် ရှေ့လုပ်ငန်းစဉ်ဆောင်ရွက်ပြီးစီးမှုများကို ပြည်ထောင်စုအဆင့်သယံဇာတ စီမံအုပ်ချုပ်မှုအဖွဲ့ တွဲဖက်အတွင်းရေးမှူးက တင်ပြခဲ့သည်။ သယံဇာတစီမံခန့်ခွဲမှုဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များကို သက်ဆိုင် ရာကဏ္ဍအလိုက် တာဝန်ရှိသူများက တင်ပြခဲ့ပြီး တင်ပြချက်များ နှင့် ပတ်သက်၍ တက်ရောက် လာသည့် ဥက္ကဋ္ဌ နှင့် အဖွဲ့ဝင်များက ဝိုင်းဝန်းဆွေးနွေး အကြံပြု ခဲ့ကြပါသည်။

ဆက်လက်၍ ပြည်ထောင်စုအဆင့် သယံဇာတ စီမံအုပ်ချုပ်မှုအဖွဲ့၏ (၃/၂၀၂၃) အစည်းအဝေး ဆုံးဖြတ်ချက်များနှင့် ရှေ့လုပ်ငန်းစဉ်များ ချမှတ်ခဲ့ကြပါသည်။ အဖွဲ့ဥက္ကဋ္ဌ၊ ပြည်ထောင်စု ဝန်ကြီး ချုပ် မန်းဝင်းခိုင်သန်းက နိဂုံးချုပ် အမှာ

စကားပြောကြားပြီးနောက် မှတ်တမ်းဓာတ်ပုံ ရယူကာ အစည်းအဝေးကို ရပ်နားခဲ့ပါသည်။

၂။ အမျိုးသားညီညွတ်ရေး အစိုးရ၊ ပညာရေးဝန်ကြီးဌာန၊ အခြေခံပညာ အွန်လိုင်းကျောင်း များ တွင် ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေး အသိပညာပေး ဟောပြောပွဲများ ကျင်းပ

သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေး ဝန်ကြီးဌာန၏ ကြားကာလ လုပ်ငန်းများ အနက် ပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေး အသိပညာပေး လုပ်ငန်း ရပ်အနေဖြင့် ပညာရေး ဝန်ကြီးဌာန၊ အခြေခံပညာ အွန်လိုင်း ကျောင်း များ တွင် အသိပညာပေးဟောပြောပွဲများ ဆောင်ရွက် လျက်ရှိပြီး ၂၀၂၃ ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လအတွင်း အခြေခံပညာ အွန်လိုင်း ကျောင်း (၅) ကျောင်း တွင် ပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးဆိုင်ရာ ဟောပြောပွဲ (၃၅) ကြိမ် ဟောပြောပို့ချခဲ့ ပါသည်။

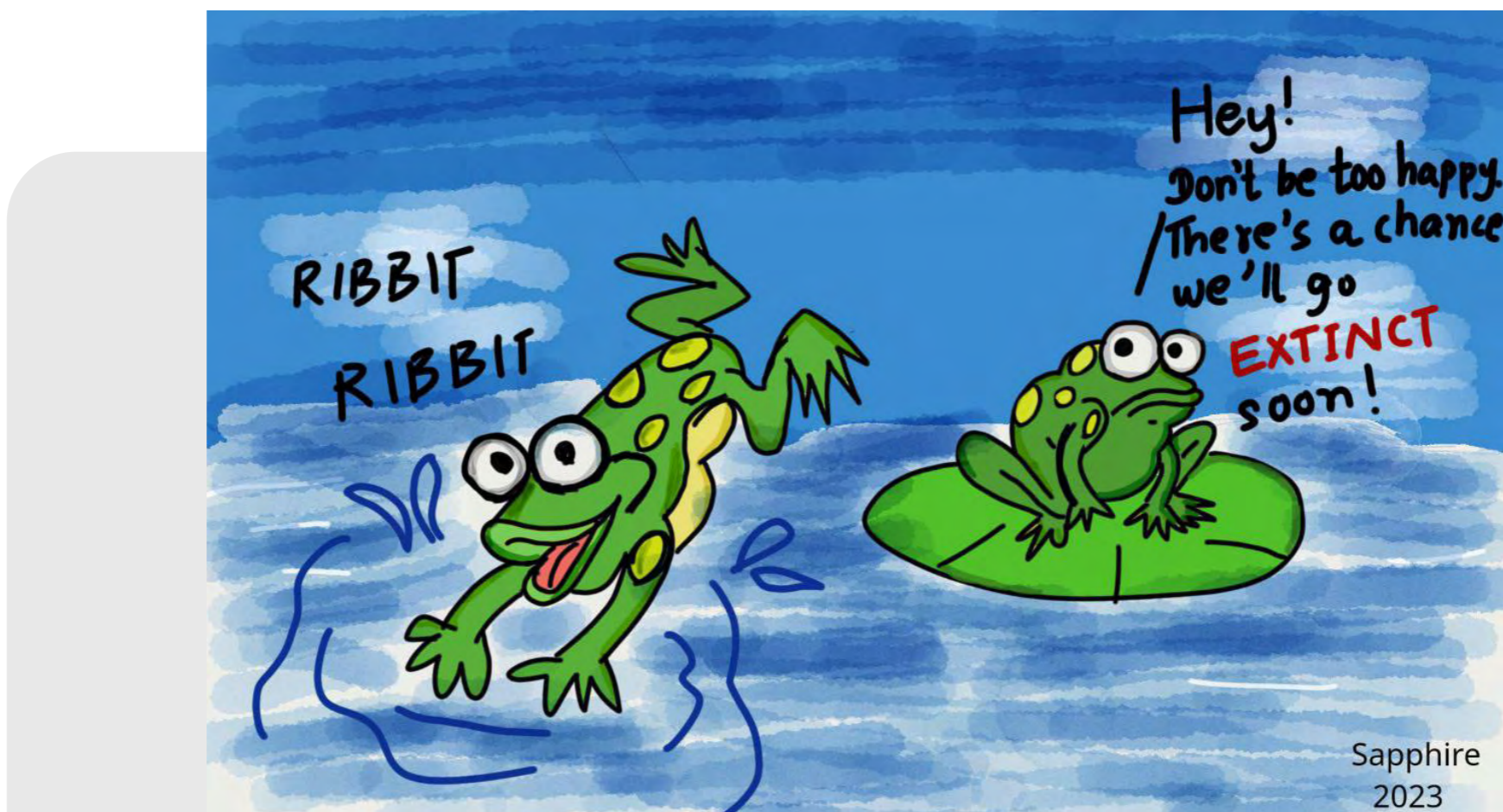
ဖက်ဒရယ်သယံဇာတဆိုင်ရာ ပညာပေးအစီအစဉ်များ

အမျိုးသားညီညွတ်ရေးအစိုးရ၊ သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေး ဝန်ကြီးဌာန ၏ ကြားကာလလုပ်ငန်းများ အနက် ဖက်ဒရယ်သယံဇာတဆိုင်ရာ ပညာပေးအစီအစဉ်အဖြစ် သက်ဆိုင်ရာဝန်ကြီးဌာနများနှင့် CDM ဝန်ထမ်းများအတွက် အသိပညာ မြှင့်တင်ရေး အွန်လိုင်း ဆွေးနွေးပွဲများကို ကျင်းပပြုလုပ်လျက်ရှိရာ ၂၀၂၃ ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လ အတွင်း “Assessment of Sand Mining in Salween River”၊ “Indigenous Peoples Roles and Rights in Myanmar: Challenges, Gaps and Opportunities (Part-2)” နှင့် “သမန်းကျား” ခေါင်းစဉ်များဖြင့် ဆွေးနွေးပွဲများ ကျင်းပခဲ့သည်။

ဇွန်လအတွင်း CDM ဝန်ထမ်းများ အား ထောက်ပံ့ပေးမှု

- နွေဦးထိရောင်းရငွေ - ၃၈ ဦး (၉၅၈,၈၅၀) ကျပ်
  - MONREC ရန်ပုံငွေ - ၉၁ ဦး (၃,၀၀၀,၀၀၀) ကျပ်
  - ပြည်သူ့ရေးရာကော်မတီ - ၃ ဦး (၂၅၀,၀၀၀) ကျပ်
  - ပြင်ပအလှူရှင် - ၂၁ ဦး (၂,၆၅၀,၀၀၀) ကျပ်
- (၂၀၂၃ ခုနှစ်၊ ဇွန်လအတွင်း CDM ဝန်ထမ်း (၁၅၃) ဦးအတွက် (၆,၈၅၈,၈၅၀) ကျပ် ထောက်ပံ့ခဲ့ပါသည်။)

ကတုန်းကလွှာ

ဇူလိုင်လအတွင်း တရားမဝင် သစ် ဖမ်းဆီးရရှိမှု

- ၂၀၂၃ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လအတွင်း ပြင်ဦးလွင်ခရိုင် မှ သစ်မာ (၉၆) တန်၊ အခြား သစ်မဟုတ်သည့် သစ်တောထွက်ပစ္စည်းများအား ခရိုင် ပ.က.ဖများ၊ မြို့နယ်သယံဇာတစီမံအုပ်ချုပ်မှု အဖွဲ့များနှင့် ပ.က.ဖများမှ ဖမ်းဆီးရမိခဲ့ပြီး ဝန်ကြီးဌာနကြားကာလ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ အတိုင်း အရေးယူဆောင်ရွက်ပြီး ဖြစ်ပါသည်။

- ကလေးခရိုင်မှ တရားမဝင်သစ် အချောထည် ပစ္စည်းများ (သစ်ပါးလွှာ) (၃၆၆) တန် အား မြို့နယ်ပ.အ.ဖများမှ ဖမ်းဆီးရမိခဲ့ပြီး ဝန်ကြီးဌာနကြားကာလ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ အတိုင်း အရေးယူဆောင်ရွက်ပြီး ဖြစ်ပါသည်။

- ကန့်ဘလူခရိုင်မှ တရားမဝင် ကျွန်း ခွဲသား (၁၁.၆၄၅) တန်၊ သစ်မာ ခွဲသားများ (၁) တန်၊ အခြား သစ်မဟုတ်သည့် သစ်တောထွက်ပစ္စည်းများ၊ တရားခံ (၁)ဦးနှင့် ကား (၂)စီး တို့ အား မြို့နယ်သယံဇာတစီမံအုပ်ချုပ်မှုအဖွဲ့ ၊ မြို့နယ်ပ.အ.ဖ၊ တိုက်နယ်ပ.က.ဖ၊ ပ.လ.ဖ တို့မှ ဖမ်းဆီး ရမိခဲ့ပြီး ဝန်ကြီးဌာနကြားကာလ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများအတိုင်း အရေးယူ ဆောင်ရွက်ပြီး ဖြစ်ပါသည်။

- စစ်ကိုင်းခရိုင်မှ တရားမဝင် ကျွန်း ခွဲသား (၁၇) တန်၊ သစ်မာ ခွဲသားများ (၁၂) တန်၊ တရားခံ (၅)ဦးနှင့် ကား (၅)စီး တို့အား ရပ်ကျေးပ.က.ဖများ နှင့် မြို့နယ်သယံဇာတစီမံအုပ်ချုပ်မှု အဖွဲ့များမှ ဖမ်းဆီးရမိခဲ့ပြီး ဝန်ကြီးဌာနမှ ထုတ်ပြန်ထားရှိသည့် ကြားကာလ လုပ်ထုံး လုပ်နည်းများအတိုင်း အရေးယူဆောင်ရွက်ပြီး ဖြစ်ပါသည်။

- မုံရွာခရိုင်မှ တရားမဝင် သစ်အချောထည် ပစ္စည်းများ(သစ်ပါးလွှာ) (၆၇) တန် တရားမဝင် ကျွန်း ခွဲသား (၂.၀၇) တန်၊ သစ်မာ ခွဲသားများ (၂.၈၄) တန်၊ အခြား သစ်မဟုတ်သည့် သစ်တောထွက် ပစ္စည်းများ(အကြမ်းထည်များ) အား မြို့နယ်သယံဇာတစီမံအုပ်ချုပ်မှုအဖွဲ့၊ ပ.လ.ဖ၊ ပ.က.ဖ များမှ ဖမ်းဆီးရမိခဲ့ပြီး ဝန်ကြီးဌာနမှ ထုတ်ပြန်ထားရှိသည့် ကြားကာလ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများအတိုင်း အရေးယူဆောင်ရွက်သွားမည်ဖြစ်ပါသည်။

ဆောင်းပါးကဏ္ဍ

“ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုနှင့် သစ်တောများ၏အခန်းကဏ္ဍ”

ကျွန်ုပ်တို့ရှင်သန်နေထိုင်လျက်ရှိသော ကမ္ဘာမြေကြီးတွင် လူဦးရေတိုးပွားလာသည်နှင့်အတူ လူတို့၏ လူနေမှုပုံစံတို့သည် အချိန်နှင့်အမျှ သိသာစွာ ပြောင်းလဲလာလျက်ရှိပေသည်။ များပြားလာသောလူဦးရေတို့၏ လိုအပ်ချက်များကို ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်ရန် သစ်တောများ အပါအဝင် သဘာဝသယံဇာတများကို ထုတ်ယူသုံးစွဲမှုများလည်း အလွန်အကျွံဖြစ်လာရကာ ကမ္ဘာမြေကြီး၏ဖွဲ့စည်းမှုအနေအထားမှာ တဖြည်းဖြည်း ယိုယွင်းပျက်စီးလာလေသည်။ ထိုသို့ သဘာဝသယံဇာတများကို ရေရှည်တည်တံ့မှုမရှိသော နည်းလမ်းများဖြင့် အလွန်အကျွံ ထုတ်ယူသုံးစွဲမှုများကြောင့် မြေသယံဇာတ အရင်းအမြစ်များ ရှားပါးလာခြင်း၊ လေထုညစ်ညမ်းလာခြင်း၊ ရေသံသရာလည်ပတ်မှုများ ထိခိုက်ခြင်း၊ ကမ္ဘာ့ရာသီဥတုစနစ်များဖောက်ပြန်ပြောင်းလဲလာခြင်း၊ အိုဇုန်းလွှာယိုယွင်းပျက်စီးလာခြင်း၊ မျိုးရိုးဗီဇအရင်းအမြစ်များနှင့် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ လျော့ပါးလာခြင်းနှင့် ဂေဟစနစ်၏ လည်ပတ်ဆောင်ရွက်မှုတို့ ထိခိုက်ပျက်စီးလာခြင်း၊ မိုးခေါင်ရေရှားခြင်းနှင့် ရေကြီးခြင်း

တို့အပါအဝင် သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များ မကြာခဏကျ ရောက်ခြင်း စသော သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ပြဿနာများကို ကမ္ဘာ့အဝှမ်းတွင် ရင်ဆိုင် ကြုံတွေ့ရလျက်ရှိသည်။ ထို့ကြောင့် ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေး၊ ကမ္ဘာ့ကြီးပူနွေးလာမှုကို လျှော့ချရေး၊ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုလျှော့ချရေးနှင့် လိုက်လျောညီထွေနေထိုင်ရေးဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းများကို ၂၀ ရာစုနှစ် နောက်ပိုင်းမှစတင်၍ နိုင်ငံတကာအသိုင်းအဝိုင်းတွင် တွင်ကျယ်စွာ လုပ်ကိုင်လာခဲ့ကြသည်။

ကမ္ဘာတစ်ဝှမ်းတွင် ရာသီဥတု ပြောင်းလဲလျက်ရှိကြောင်းနှင့် လူသားတို့၏ လုပ်ဆောင်ချက်များ သည် အဓိကအကြောင်းအရင်းများဖြစ်ကြောင်း ပိုမိုသိသာတွင်ကျယ်စွာ လက်ခံလာလေသည်။ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုဆိုင်ရာ နိုင်ငံတကာ အစိုးရများအဖွဲ့ (IPCC) ၏ ငါးကြိမ်မြောက် ဆန်းစစ်ချက်တွင် နှစ်ဆယ်ရာစုအလယ်ပိုင်းမှ စတင်၍ ကမ္ဘာ့ကြီးပူနွေးလာမှုကို ဖြစ်စေသည့် အဓိက အကြောင်းတရားမှာ လူတို့၏ ပယောဂကြောင့်သာ အကြီးမားဆုံးဖြစ်နိုင်ပါသည်ဟု ဖော်ပြထားပါသည်။ ၎င်းအစီရင်ခံစာတွင်ဆက်လက်ပြီး ၁၈၈၀ မှ ၂၀၁၂ ခုနှစ်အတွင်း ကမ္ဘာ့ပျမ်းမျှ အပူချိန်သည် ၀.၈၅ စင်ဒီဂရိတ် တိုးတက်လာပါသည်။

IPCC (2014) အရ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုသည် ဂေဟစနစ်များကို ပြောင်းလဲစေ

ခြင်း၊ စားနပ် ရိက္ခာထုတ်လုပ်မှုနှင့် ရေရရှိမှုကို အနှောင့်အယှက်ဖြစ်စေခြင်း၊ အခြေခံအဆောက်အအုံများနှင့် လူနေအိမ်များကို ထိခိုက်စေခြင်း၊ သေကြေပျက်စီးစေခြင်း စသည်တို့ဖြင့် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများကို လည်းကောင်း၊ လူသားတို့ကိုလည်းကောင်း ပြင်းပြင်းထန်ထန် သက်ရောက်မှုရှိပါသည်။ အထူးသဖြင့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုနှင့် ဂေဟစနစ်ယိုယွင်း ပျက်စီးမှုများသည် လူမှုရေးအရ လည်းကောင်း၊ စီးပွားရေးအရလည်းကောင်း၊ ယဉ်ကျေးမှုအရလည်းကောင်း၊ နိုင်ငံရေးအရလည်းကောင်း၊ လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းတွင် နှိမ့်ချခွဲခြားဆက်ဆံခြင်းခံရသည့် လူအုပ်စုများအပေါ် ပိုမိုဆိုးဝါးစွာ သက်ရောက်မှုရှိလေသည်။ (ဥပမာ-အမျိုးသမီး၊ ကလေးငယ်နှင့် လူငယ်များ အစရှိ သည်ဖြင့်)

ရာသီဥတု ပြောင်းလဲမှုကို ဖြစ်စေသော အကြောင်းအရင်းများ

လူသားများသည် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုကို ဖြစ်စေသော အဓိကတရားခံဖြစ်သော်လည်း ကမ္ဘာ့ရာသီဥတုစနစ်သည် များစွာရှုပ်ထွေးပြီး သဘာဝဖန်လုံအိမ်ဓာတ်ငွေ့ အကျိုး သက်ရောက်မှုများ၊ ရေစီးကြောင်းများ၊ နေရောင်ခြည် ဖျာထွက်မှုကွဲပြားမှုများစသော သဘာဝဖြစ်စဉ်များသည် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှု ဖြစ်စဉ်ကို လွှမ်းမိုးမှုရှိလေသည်။

ဖန်လုံအိမ်အကျိုးသက်ရောက်မှု

IPCC (2007) တွင် ဖန်လုံအိမ် အကျိုး သက်ရောက်မှုသည် ကမ္ဘာဂြိုဟ်အား ပူနွေးခြင်းကို ဖြစ်စေ ကာ ကမ္ဘာ့ရာသီဥတုစနစ် ဖြစ်ပေါ်လာစေပုံနှင့် လူသားတို့၏ လုပ်ဆောင်ချက်များသည် ရာသီဥတုပြောင်းလဲခြင်းကို မည်သို့ ဖြစ်စေသည်ကို ရှင်းလင်းစွာ ရေးသားဖော်ပြထားပါသည်။

နေမင်းမှ ရောင်စဉ်တန်း၏ မြင်တွေ့ရသော လှိုင်းအလျားတို့ကို အသုံးပြုကာ ကမ္ဘာကြီးကို အပူ စွမ်းအင်ဖြစ်ပေါ်စေပြီး ကမ္ဘာ့လေထု၏ ထိပ်ပိုင်းသို့ ရောက်ရှိသော အပူစွမ်းအင်၏ သုံးပုံတစ်ပုံခန့် သည် အာကာသထဲသို့ အလင်းပြန်ကာ အနည်းငယ်ကို လေထုမှစုပ်ယူကာ ကျန် ၃ ပုံ ၂ ပုံခန့်ကို ကမ္ဘာမြေမျက်နှာပြင်မှ စုပ်ယူထားရှိပါသည်။ စုပ်ယူထားသော စွမ်းအင်များကို မျှချေအခြေအနေ ဖြစ်စေရန် ကမ္ဘာကြီးသည် တူညီသော စွမ်းအင်ပမာဏကို အာကာသထဲသို့ ထုတ်လွှတ် ရမည် ဖြစ်သည်။ ကမ္ဘာမြေကြီးသည် နေမင်းထက် သာလွန်အေးသောကြောင့် ရှည်လျားသော လှိုင်းအလျားကို အသုံးပြုကာ စွမ်းအင်ဖျာထွက်လေသည်။ ထိုသို့ ကုန်းမြေနှင့် ရေပြင်တို့မှ ဖျာထွက်ထုတ်လွှတ်လိုက်သော စွမ်းအင်များကို တိမ်တိုက်အပါအဝင် လေထုမှ ပြန်လည်စုပ်ယူကာ ကမ္ဘာမြေကြီးထံသို့ ပြန်လည်ပို့လွှတ်လေသည်။ ၎င်းဖြစ်စဉ်ကို ဖန်လုံအိမ် အကျိုးသက်ရောက်မှုဟု ခေါ်လေသည်။ ဖန်လုံအိမ်အတွင်း

ရှိ ဖန်နံရံများသည် လေများ ရွေ့လျားစီးဆင်းမှုကို တားဆီးကာ အတွင်းရှိ လေထု၏ အပူချိန်ကို တိုးစေသကဲ့သို့ ကမ္ဘာမြေ၏ ဖန်လုံအိမ်အကျိုး သက်ရောက်မှုသည်လည်း ကမ္ဘာမြေမျက်နှာပြင်ကို ပူစေသည်။ သဘာဝအတိုင်း ဖြစ်လာသော ဖန်လုံအိမ်အာနိသင်မရှိပါက ကမ္ဘာမြေမျက်နှာပြင်အပူချိန်သည် ရေခဲအမှတ်အောက်ကျဆင်း နိုင်ပြီး သက်ရှိသတ္တဝါများ ရှင်သန်ရပ်တည်နိုင်မည် မဟုတ်ပေ။ သို့သော် ရုပ်ကြွင်းလောင်စာ များ အသုံးပြုခြင်းနှင့် သစ်တောများ ခုတ်လှဲခြင်းစသော လူသားတို့လုပ်ရပ်များသည် ဖန်လုံအိမ် အာနိသင် သက်ရောက်မှုများကို ပိုမိုများပြားစေပြီး ကမ္ဘာကြီးကို ပူနွေးလာစေပါသည်။ လေထု ထဲတွင် ပေါများစွာ တွေ့ရသော ဓာတ်ငွေ့များဖြစ်သည့် နိုက်ထရိုဂျင် (ကမ္ဘာ့လေထု၏ ၇၈ ရာခိုင်နှုန်းခန့်ရှိသော)၊ အောက်ဆီဂျင် (၂၁ ရာခိုင်နှုန်း) တို့သည် ဖန်လုံအိမ်အာနိသင် သက်ရောက်မှုကို မဖြစ်ပေါ်စေသော်လည်း ပိုမိုရှုပ်ထွေးပြီး တွေ့ရနည်းသည့် မော်လီကျူးတို့သည် ဖန်လုံအိမ် သက် ရောက်မှုအာနိသင်ကို ဖြစ်စေပါသည်။ ရေခိုးရေငွေ့များ (water vapour) သည် ဖန်လုံအိမ် အကျိုးသက်ရောက်မှု ဖြစ်စေသော အဓိကဓာတ်ငွေ့ဖြစ်ပြီး ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုင်းဒ် (CO2) သည် ဒုတိယအရေးပါသော ဓာတ်ငွေ့ဖြစ်သည်။ မီသိန်း (CH4)၊ နိုက်ထရပ်စ်အောက်ဆိုင်းဒ် (N2O) ၊ အိုဇုန်း (O3) နှင့် အခြားလေထုထဲတွင် ပမာဏ နည်းစွာ တွေ့

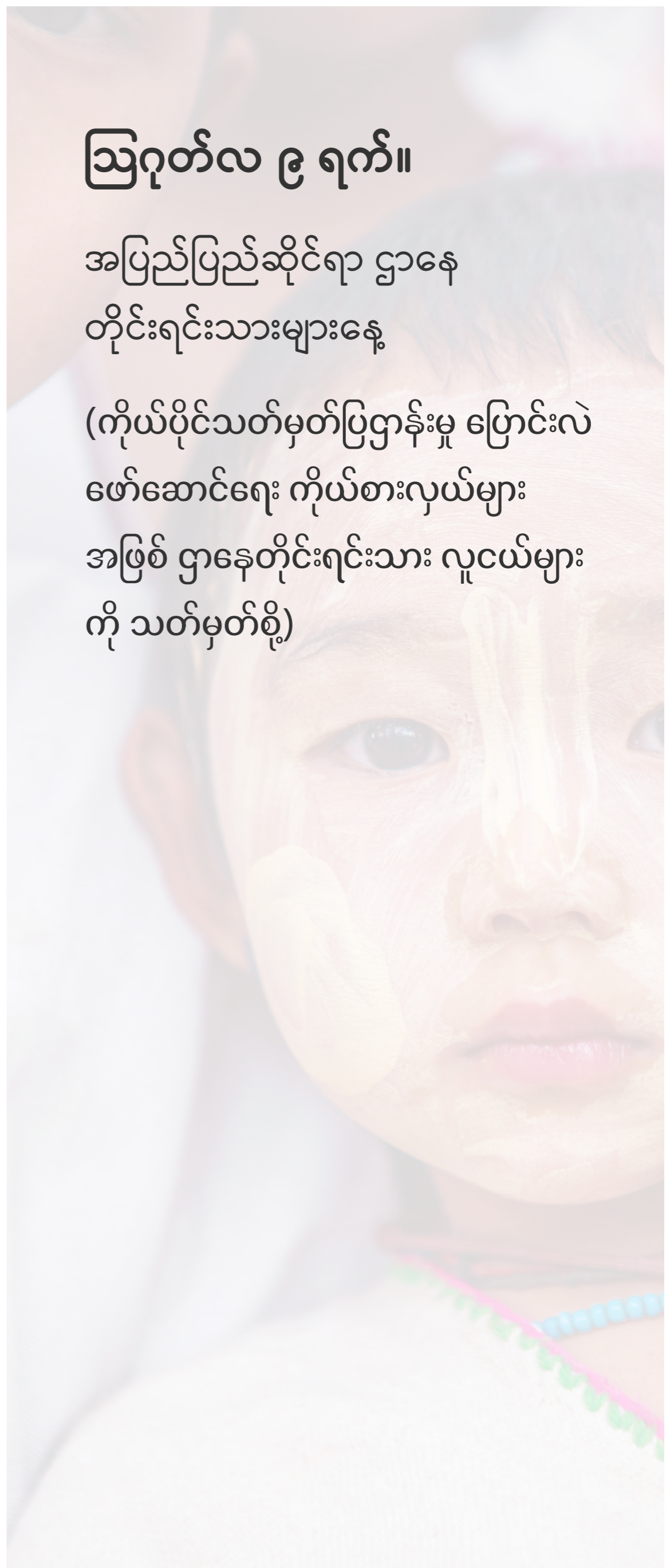
ရသော ဓာတ်ငွေ့များ စသည်တို့သည် ဖန်လုံ အိမ်အကျိုးသက်ရောက်မှုကို ဖြစ်စေပါသည်။

ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုကို ဖြစ်စေသည့် အဓိက အကြောင်းအရင်းမှာ လေထုထဲသို့ ဖန်လုံအိမ် ဓာတ်ငွေ့ထုတ်လွှတ်မှုများကို ဖြစ်စေသော လူသားတို့၏ လုပ်ဆောင်ချက်များကြောင့် ပင် ဖြစ်ကြောင်းကို သိပ္ပံနည်းကျ တွင်ကျယ်စွာ လက်ခံသဘာတူလာကြပြီးဖြစ်သည်။ ရုပ်ကြွင်း လောင်စာများ လောင်ကျွမ်း အသုံးပြုခြင်း၊ ဘီလပ်မြေထုတ်လုပ် ရောင်းချခြင်း၊ မြေအသုံးချမှု ပြောင်းလဲခြင်း စသည်တို့ကြောင့် လေထုထဲသို့ ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုက်ဒ် သိပ်သည်းဆ များပြား လာခြင်းမှ တစ်ဆင့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုကို ဖြစ်ပေါ်စေသည်။ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုဆိုင်ရာ နိုင်ငံတကာအစိုးရများအဖွဲ့ (IPCC) မှ ၂၀ ရာစုအလယ်ပိုင်းခုနှစ်များမှ စတင်ကာ လူသားတို့၏ လှုပ်ရှားဆောင်ရွက်မှုများသည် ရာသီဥတုပူနွေးပြောင်းလဲမှုကို ဖြစ်စေသည့် အဓိကအကြောင်း တရားဖြစ်သည်ဟု တိကျ ခိုင်မာစွာ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုကြသည်။

Steven

(ဩဂုတ်လသတင်းလွှာတွင် ဆက်လက်ထုတ်ပြန်ပါမည်။)

ဩဂုတ်လအတွင်း သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ကမ္ဘာ့အထိမ်းအမှတ်နေ့များ

ဩဂုတ်လ ၉ ရက်။

အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ဌာနေ တိုင်းရင်းသားများနေ့

(ကိုယ်ပိုင်သတ်မှတ်ပြဌာန်းမှု ပြောင်းလဲဖော်ဆောင်ရေး ကိုယ်စားလှယ်များ အဖြစ် ဌာနေတိုင်းရင်းသား လူငယ်များကို သတ်မှတ်စို့)

ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး စကားသံ

“ငြိမ်းချမ်းရေးမှာ Positive Peace နဲ့ Negative Peace ဆိုတာ ရှိတယ်။

Positive Peace ဆိုတာကတော့ ကျနော်တို့ တော်လှန်ရေးသမား တွေ လိုချင်တဲ့ ကိုယ့်ကြမ္မာကိုယ်ဖန်တီးခွင့်အပြည့်အဝရှိတဲ့ ငြိမ်းချမ်း ရေးမျိုးပါ။ တခါတိုက်ပြီး စနစ်တခု ပြောင်းသွားတဲ့အခါ နောက်တခါ ပြန်ပြီး တိုက်စရာမလိုတဲ့ စနစ်မျိုး ဖြစ်ရမယ်။

Negative Peace ဆိုတာ ထောင်သားတွေကို ငြိမ်ငြိမ်လေးနေ ဆို ပြီး အတင်းအဓမ္မ ငြိမ်ခိုင်းတဲ့ စနစ်မျိုး၊ ဒါက အချိန်မရွေးပြန်ပေါက်ကွဲ နိုင်တယ်။ ၂၀၀၈ ခြေဥလို စိတ်မချရဘူး။ NCA လို သေနတ်နဲ့ ထောက်ထားတဲ့ ငြိမ်းချမ်းရေးမျိုးပါ။”

ဒေါက်တာတူးခေါင် (ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး)

ကဗျာကဏ္ဍ

- သယုတ် - (သရုပ်ဟုအသံထွက်ပါ)

ဒီတောင်ကို ပြင်ညီ ညှိပြီး
 ဒီတွင်းကို နက်သထက် နက်အောင်တူး
 ဒီလူကို ဒီလောက်သိမ်တဲ့ အသိဉာဏ်ပေး
 ဒီအတ္တကို မတရားသဖြင့်
 တစ်ဖို့တည်းပဲ တွေး
 ဒီဝမ်းရေး ဟိုဝမ်းရေးတွေ မလောက်ငှ
 တဒုံးဒုန်း တဒိုင်းဒိုင်း ပြေး ပြေး
 ဒို့အရေးမဟုတ်ဘူး
 ဒို့အရေးမလုပ်ဘူး

ဒီအရာ ကန္တာဖြစ်သွားမှ
 ဒုက္ခဟာ သူ့ကြောင့်
 ခင်ဗျားကြောင့်
 ဘယ့်သူ့ကြောင့်

ဒီလောက် လွဲကောင်းလား
 ဒါအမှန်လား
 ဒါ အမှားလား
 ဒို့လုပ်ချင်တာလုပ်ရရင်
 ဒါတွေ အရေးမပါဘူး

ဒီဟာ ဒီလိုဖြတ် ဖျက်ပြီး
 ဟိုဟာကို ဟိုလိုတို
 ဒါကို မြန်မြန်မြဲချ
 ဒီကောင့်ကို ဒီလို ကပ်ထား
 ဒီဖားက ခါတော်မီဆိုရင်
 ဒီအသားထဲမှာ လောက်ရှိမယ်
 ဒီဈေးကတော့ ဒီလိုပဲ
 လက်ဝါကြီးအုပ်လေ ပိုကြီးလေ
 ဒို့သဘာဝတွေက ဒို့နဲ့အတူ
 ဖောက်လွှဲဖောက်ပြန်ဖြစ်လို့လား
 ဒီတော တစ်ခုလုံးတော့
 အရိုးပြိုင်းပြိုင်းထလာပြီ

ဒုံရင်းတွေလည်း
 ဒုံရင်းထက် ပို ဆိုး ဆိုးသွားခဲ့
 ဒီ 'နေ'
 ဒါ့ထက် မပူလောင်ချင်ရင်တော့
 ဒို့တတွေ
 ဒါတွေ ပြင်ရမယ် ။

အိမ်မိုး

စာမူဖိတ်ခေါ်ခြင်း

အမျိုးသားညီညွတ်ရေးအစိုးရ၊ သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေး ဝန်ကြီးဌာန အနေဖြင့် အပတ်စဉ်ပညာပေး ကဏ္ဍ တင်ဆက်ပေးလျက်ရှိရာ

- သယံဇာတစီမံအုပ်ချုပ်ခြင်း၊
- သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်၊
- ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများနှင့် သဘာဝထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေများ ကာကွယ် စောင့်ရှောက်ခြင်း၊
- ရာသီဥတု ပြောင်းလဲမှုဆိုင်ရာ ပြဿနာများအား ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်ခြင်း၊
- သတ္တုသယံဇာတများ စီမံခန့်ခွဲအသုံးချခြင်းနှင့်
- ဖက်ဒရယ်သယံဇာတ အုပ်ချုပ်မှုစနစ်နှင့် သက်ဆိုင်သော စာမူများ

(ဆောင်းပါး၊ အတွေးအမြင် စာစု၊ မှတ်စုတို့၊ ကဗျာ၊ ကာတွန်း) ကို မိမိတို့ နှစ်သက်ရာ ကလောင်အမည်ဖြင့် ပေးပို့နိုင်ပါကြောင်း

ဖိတ်ခေါ်အပ်ပါသည်။ ပေးပို့လာသော စာမူရှင်များ၏ သတင်းအချက်အလက် လုံခြုံရေးအတွက် အလေးထားဆောင်ရွက်သွားမည် ဖြစ်ကြောင်း အသိပေးအပ်ပါသည်။

စိတ်ပါဝင်စားသူများအနေဖြင့် MONREC Facebook Page Messenger (သို့) pramt@monrec.nugmyanmar.org သို့ ပေးပို့နိုင်ပါကြောင်း ဖိတ်ခေါ်အပ်ပါသည်။

